

STORTINGET

Innst. 344 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:113 S (2023–2024)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby og Sveinung Rotevatn om innføring av et årlig mål for reduksjon av avskoging i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et årlig mål for å redusere avskoging til maksimalt 6 000 dekar innen 2027 og til netto null avskoging i Norge innen 2030.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, lederen Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Sigurd Kvammen Rafaelsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Aleksander Øren Heen, Gro Anita Mykjåland og Hans Inge Myrvold, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie

Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 113 S (2023–2024) om innføring av et årlig mål for reduksjon av avskoging i Norge. Komiteen viser til at statsråd Andreas Bjelland Eriksen har uttalt seg om forslaget i brev til komiteen av 5. april 2024. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen viser til at skog dekker omtrent 37 pst. av Norges landareal og er det økosystemet og den naturtypen som er hjem for flest arter, og flest truede arter, i Norge. Skogen leverer viktige økosystemtjenester og råvarer til samfunnet, og skogbruket er en viktig næring og arbeidsplass.

Komiteen har merket seg at avskoging defineres som permanent menneskeskapt endring av skog til en annen arealkategori. I Norge omfatter avskoging i hovedsak overgangen fra skog til andre kategorier som bebyggelse, infrastruktur, beite og jordbruk. Komiteen har merket seg at til sammen 1 800 000 dekar skog ble avskoget i Norge fra 1990 til 2021, og at cirka 60 000 dekar forsvinner årlig. Hovedårsakene til avskoging i denne perioden var ifølge Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sine analyser utbygging (68 pst.), omlegging til beite (18 pst.) og nydyrking (13 pst.).

Komiteen viser til at det samlede skogarealet ikke har forandret seg nevneverdig i samme periode, etter som det også skjer betydelig påskoging og gjengroing. Det er likevel slik at skogens samlede evne til å produsere biomasse og ta opp karbon reduseres over tid. Komiteen viser til NIBIO-rapporten «Analyse av størrelse, årsaker til og reduksjonsmuligheter for avskoging i Norge» fra 2017, som slår fast at skogens evne til å produsere biomasse og dermed også til å ta opp karbon fra

atmosfæren i et gitt tidsrom er høyere på det arealet som har blitt avskoget, enn på det som har blitt påskoget.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at skogen er leveområde for mange truede arter og naturtyper, og at den gir viktige økosystemtjenester. Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet at det kommer en stortingsmelding i løpet av året som følger opp den globale naturavtalen, samt en ny klimaplan som også omhandler Norges forpliktelser for skog- og arealbrukssektoren. Disse medlemmer mener det er naturlig at forslag som i dette representantforlaget behandles i en slik stortingsmelding.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen Solberg styrket ordningen med frivillig skogvern betydelig, og at det er en viktig ordning for bedre å ta vare på truede arter og naturtyper i skog. Disse medlemmer viser til at antall dekar skog ikke nødvendigvis er det mest hensiktsmessige måltallet dersom formålet er å bevare naturmangold, artsmangfold og karbonopptaket i norske skoger, da det er stor variasjon i norske skogområder. Det er også usikkert hvordan et slikt mål skal følges opp overfor skognæringen, hva som skal være kriteriene for å hindre at skog bygges ned, og hva kostnaden vil være.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har merket seg at avskoging har bidratt sterkt til at Norge ikke innfrir sin forpliktelse i EUs klimasamarbeid om netto null utslipp av klimagasser fra arealbruk, arealbruksendring og skog for perioden 2021–2025.

Disse medlemmer er bekymret for de negative konsekvensene av avskoging i Norge og vil understreke viktigheten av sterke nok virkemidler til å ivareta nasjonale hensyn i arealpolitikken. Disse medlemmer viser til klima- og miljøministerens brev til komiteen av 5. april 2024, der statsråden går gjennom etablerte tiltak og regulatoriske virkemidler i arealpolitikken.

Disse medlemmer konstaterer at etableringen av et årlig mål for redusert omdisponering av jordbruksareal har vært et vellykket grep, men at Norge hittil ikke har satt et slikt mål for redusert avskoging.

Disse medlemmer viser til at avskoging gir betydelige bidrag til klimagassutslipp i Norge. I tillegg presenterer avskoging en alvorlig trussel mot det biologiske mangfoldet.

Disse medlemmer viser til at FNs naturpanel (IPBES) kom med sin første rapport i 2019. Rapporten slo fast at ødeleggelse av natur og tap av dyre- og plantearter går raskere enn noen gang. Panelet slo fast at de

fem største truslene mot naturmangfoldet alle er påført av oss mennesker, og at en avtale som etterfølges, kan være med på å reparere og reversere dette. Disse medlemmer påpeker at slike ødeleggelser også skjer i Norge.

Disse medlemmer understreker at klimaavtalen med EU fra 2019 gir Norge en forpliktelse om netto null utslipp av klimagasser fra arealbruk, arealbruksendring og skog for periodene 2021–2025 og 2026–2030. Netto null-målet innebærer at de samlede utslippene av klimagasser fra landarealene ikke skal være større enn det samlede opptaket, gitt regnereglene i EU-regelverket. På tross av dette ligger Norge an til å få et utslippsgap på 34 millioner tonn CO₂-ekvivalenter (6,7 millioner tonn årlig) for den første forpliktelsesperioden, 2021–2025. Dette skyldes blant annet store årlige utslipp fra arealbruksendringer, herunder avskoging.

Disse medlemmer viser til at Norge under klimatoppmøtet i Glasgow i 2021 inngikk en felles forpliktelse med over 100 land om å stoppe og reversere tapet av skog innen 2030. Dette er blant annet nødvendig for å begrense den globale oppvarmingen til maks 1,5 grader.

Disse medlemmer viser til naturavtalen, også kalt Kunming–Montreal-avtalen, fra 2022. Naturavtalen er en internasjonal avtale som handler om å redde og bevare natur- og biomangfoldet i verden. Avtalen består av 23 mål som til sammen viser hvordan man skal komme seg ut av naturkrisen og sikre mer natur. Avtalen innebærer blant annet at det skal vernes og bevares 30 pst. av hav- og landområder og restaureres 30 pst. av all ødelagt natur innen 2030.

Disse medlemmer understreker at avskogingen har stor betydning for naturmangfoldet. Skog er det økosystemet og den naturtypen som er hjem for flest arter, og flest truede arter, i Norge. Nær halvparten av artene på den norske rødlisten – 1 330 arter eller 48 pst. av rødlistede arter – lever helt eller delvis i skog.

Disse medlemmer mener det i likhet med nedbygging av matjord er alvorlig at det bygges ned så store skogsarealer i Norge. Økt vern av skogsarealer er ett av svarene for å stanse dette, men forslagsstillerne mener det i tillegg bør fastsettes et mål for årlig redusert omdisponering av skogsareal, slik det er gjort for jordbruksareal. Målet for redusert avskoging bør settes så raskt at avskoging i 2027 må være nede i 6 000 dekar og at slik avskoging i Norge blir netto null innen 2030.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et årlig mål for å redusere avskoging til maksimalt 6 000 dekar innen 2027 og til netto null avskoging i Norge innen 2030.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at EU har oppdatert sitt klimarammeverk for å nå sitt forsterkede klimamål om å redusere klimagassutslippene med minst 55 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990. Forslagsstillerne peker på at Norge ennå ikke har implementert dette, og disse medlemmer mener at Norge snarest må oppdatere klimaavtalen med EU, slik at Norge følger de samme forpliktelsene og reglene som EU.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Dokument 8:13 S (2013–2014), Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Pål Farstad, Ola Elvestuen og Abid Q. Raja om en helhetlig jordvernplan. Forslaget la grunnlaget for en helhetlig jordvernstrategi, og i Innst. 56 S (2015–2016) ble det vedtatt et årlig mål for omdisponering av dyrka mark til 4 000 dekar i året. Dette målet har senere blitt strammet inn til 2 000 dekar.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fastsette et årlig mål for å redusere avskoging til maksimalt 6 000 dekar innen 2027 og til netto null avskoging i Norge innen 2030.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:113 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby og Sveinung Rotevatn om innføring av et årlig mål for reduksjon av avskoging i Norge – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 21. mai 2024

Ingvild Kjerkol

leder

Une Bastholm

ordfører

VEDLEGG

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.

Dato

24/1251-

5. april 2024

Representantforslag 113 S (2023-2024) om innføring av et årlig mål for reduksjon av avskoging i Norge

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen datert 20. mars 2024 om stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby og Sveinung Rotevatn sitt representantforslag 113 S (2023—2024) som lyder: «Stortinget ber regjeringen fastsette et årlig mål for å redusere avskoging til maksimalt 6000 dekar innen 2027 og til netto null avskoging i Norge innen 2030.»

Jeg deler representantenes bekymring for nedbygging av naturen. Bit-for-bit-nedbygging av naturen er et problem som vi er nødt til å jobbe kontinuerlig og langsiktig med. Som representantene viser til, er skogen leveområder for mange trua arter og naturtyper, og gir økosystemtjenester som er viktige for oss mennesker som grunnlag for skogbruk, lagring av karbon, jakt og fiske, og mye mer. Regjeringen jobber nå med stortingsmeldinger om både natur og klima. I arbeidet med disse meldingene vil vi vurdere tiltak og virkemidler for å sikre en god og helhetlig forvaltning av naturen. Behov for nye eller forsterkede tiltak bør etter mitt syn i hovedsak vurderes som del av arbeidet med disse meldingene.

Jeg vil samtidig forsikre om at regjeringen jobber kontinuerlig for å sikre en god bevaring og forvaltning av naturen. I Hurdalsplattformen har vi lagt grunnlaget for at klima og natur skal være en ramme rundt all politikk. Regjeringen har satt i gang systemforbedringer for en bedre naturforvaltning. I denne sammenheng nevner jeg at det er startet et arbeid for å utvikle naturregnskap. Med naturregnskap kan vi følge med på hvordan naturen blir påvirket av menneskelig aktivitet og hva nedbygging koster i tap av natur og økosystemtjenester. Videre arbeider vi med å utviklet menyer av tiltak som skal legge grunnlaget for ny og oppdatert politikk for de ulike økosystemene. Vi har startet med skog. Arbeidet med skogvern sikrer viktige områder for truede arter og naturtyper i skog, og med årets bevilgning på 800

millioner kroner kan vi sikre en rekke viktige skogarealer. Jeg nevner også at naturrisikoutvalget som denne regjeringen har satt ned, nå har levert sin utredning og at denne er sendt på høring.

Regjeringen jobber for å gi kommunene best mulige verktøy for å sikre en god naturforvaltning i sine planer. I de nye nasjonale forventningene til kommunal og regional planlegging som ble presentert før sommeren 2023, sier regjeringen at kommunene må bidra til klima- og miljømålene gjennom arealplanlegging som reduserer utslipp, arealbruk og transportbehov. Dette handler blant annet om å utnytte potensialet for fortetting av bolig-, nærings- og fritidsboligområder fremfor å legge beslag på mer natur. Regjeringen oppfordrer kommunene til å sette seg mål for å redusere nedbyggingen og forventer at kommunene bidrar til at klima- og miljømålene blir prioritert. Ved revidering av kommuneplanens arealdel, bør kommunen vurdere om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, friluftsliv, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnssikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster.

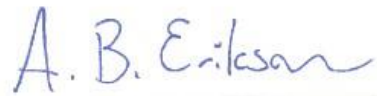
Både statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (SPR arealbruk og mobilitet) og statlige planretningslinjer for klima og energi (SPR klima og energi) er nå på høring frem til 12. juni. Revideringen av disse har blitt sett i sammenheng, og retningslinjene supplerer hverandre. SPR arealbruk og mobilitet skal erstatte dagens statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging fra 2014. Hensikten er å oppnå samordning av bolig-, areal- og transport-planleggingen og bidra til mer effektive planprosesser. I tillegg skal retningslinjene bidra til et godt og produktivt samspill mellom kommuner, stat og utbyggere for å sikre god by- og stedsutvikling. Det gis klare føringer om fortetting som skal begrense tap av natur og redusere utslipp av klimagasser. Blant annet bør ny hyttebygging skje ved fortetting av eksisterende områder, i stedet for å bygge ned nye områder med natur. Nye hytteområder eller utvidelser av eksisterende områder bør i fjellområdene ikke anlegges i og over skoggrensen, eller på myr. SPR klima og energi skal erstatte gjeldende statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning fra 2009, revidert i 2018. Formålet til retningslinjene er at kommunesektoren og staten skal stimulere og bidra til ytterligere reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses et klima i endring (klimatilpasning).

I budsjettet for 2024 er det bevilget 53 millioner kroner til Natursats-ordningen hvor kommuner kan få tilskudd til å utarbeide tematiske kommunedelplaner for naturmangfold, gjennomføre revisjon av tidligere vedtatt kommunedelplan for naturmangfold, og til gjennomgang av eldre arealplaner i kommunene – planvask. Kommunene kan også fra denne ordningen få tilskudd til å gjennomføre tiltak for å bedre tilstanden i naturen.

Regjeringen sørger også for en kontinuerlig utvikling av kunnskapsgrunnlaget som blir brukt i beslutninger om arealbruk. Jeg vil blant annet trekke fram videreutviklingen av det økologiske grunnkartet, forbedring av veiledningen om konsekvensutredning. Vi skal også i

løpet av året sørge for at det etableres en første versjon av et offentlig kart over naturskog i Norge.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "A. B. Eriksen". The signature is written in a cursive style with a horizontal line underneath the name.

Andreas Bjelland Eriksen

